

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOSOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA HISTORIE

Bakalářská práce

**Dějiny a katalog děkanské a vikariátní knihovny
v Poličce**

Idriková Veronika

Vedoucí práce: Mgr. Jana Opletová, Phd.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně, za pomoci uvedené literatury a pramenů

V Olomouci dne 18. srpna

.....

Poděkování

Předem této práce bych chtěla hlavně poděkovat dr. Janě Oppeltové, za její rady, pochopení a pomoc. Zároveň s tím pak Mgr. Miroslavu Brhelovi, za jeho ochotu a pomoc při našich výjezdech do Poličky. Další poděkování patří mé rodině, která mi byla oporou při jejím dokončování. Úplně nakonec pak musím ještě poděkovat mému příteli Martinovi, taktéž za pomoc a podporu.

Obsah

Úvod.....	6
Rozbor literatury a pramenů týkající se Poličky.....	7
Literatura k Poličce.....	7
Odborná literatura k práci.....	8
Internetové zdroje.....	8
Archivní prameny.....	8
Historie Poličky.....	9
Historie děkanství.....	9
Kostel sv. Jakuba.....	11
Zápisy o opravě kostela v pamětní knize poličského děkanství.....	11
Vývoj děkanské knihovny	12
Schéma a postup při katalogizaci.....	13
Rozbor současného stavu knihovny.....	16
Rozsah knihovny.....	16
děkanská.....	16
vikariátní.....	16
Signatury	16
Děkanská knihovna.....	16
Vikariátní knihovna.....	17
Datace tisků.....	17
Děkanská knihovna.....	17
Vikariátní knihovna.....	18
Jazykový rozbor.....	18
Děkanská knihovna.....	18
Vikariátní.....	19
obsahové složení.....	19
děkanská knihovna.....	19
vikariátní.....	20
Místo vydání, tisku, vydavatelé, tiskaři.....	21
signety.....	22
ilustrace.....	22
vazba.....	22
ex libris.....	22
Grafická.....	22

<u>Psaná.....</u>	<u>23</u>
<u>čtenářské poznámky.....</u>	<u>31</u>
<u>Dochování knihovny.....</u>	<u>31</u>
<u>Seznam pramenů a literatury.....</u>	<u>32</u>
<u>Literatura.....</u>	<u>32</u>
<u>Prameny.....</u>	<u>33</u>
<u>Závěr.....</u>	<u>33</u>
<u>Resume.....</u>	<u>34</u>

Úvod

Smyslem této práce, bude zpracovat fond děkanské a vikariátní knihovny v Poličce a zpracovat katalog v programu Access, který se používá k tomuto typu knihoven a prací na katedře historie v Olomouci už několik let.

Jde o téma, které mi bylo navrženo ze strany mé vedoucí a mě okamžitě zaujalo a z hlediska různých možností mě nepřestalo fascinovat dodnes. Jedná se totiž o dvě různě vyvíjející se knihovny. Děkanská část se totiž vyvíjela postupně, byly k ní přidávány nové věci v závislosti na módě a zájmu tehdejších církevních správců. Oproti tomu vikariátní knihovna byla vybudována uměle, prakticky z vrchu, když bylo nakázáno, aby vznikla a aby určité instituce darovaly knížky. Spolu s tím jsou pak obě dvě pro jiný účel. Děkanská byla spíše osobní, možná pro nejbližší okolí, kdežto vikariátní měla mít spíše účel vzdělávací. O těchto obou charakteristikách vypovídá fond sám o sobě.

O těchto knihovnách zatím nic publikováno nebylo ani o nějakém příbuzném tématu, snad jen o literátském bratrstvu. Můj hlavní cíl byl najít co nejvíce informací na téma děkanství, správců a dalších informací k tomuto nápomocných.

Po sepsání historie Poličky, děkanství a kostela, je mým dalším úkolem knihovna. Proto se budu snažit zachytit její vývoj na základě dostupných materiálů. Posledním a nejdůležitějším úkolem je pak shrnutí současného stavu obou knihoven, na základě mnou vypracovaného katalogu a z tohoto shrnutí pak závěry co se týče charakteristiky knihovny.

Rozbor literatury a pramenů týkající se Poličky

Literatura k Poličce

Nejstarší literaturou, která se zabývá samotným městem Polička, je *Die königliche böhmische Leibgedingstadt Policzka in historisch-medicinisch-topographischer Beziehung 1848*. Jedná se o dílo od Jana Nepomuka Eiselta,¹ který působil jako městský fyzikus.²

Tuto knihu pak zmiňují všichni následující autoři knih o Poličce. V půlce 19. století totiž vznikaly nezávisle na sobě dvě další publikace. První z nich byla jednodílná historie od Michla, Josefa Václava Justina.³ V tomto díle končí historie rokem 1640, s příslibem dílu druhého, který však z osobních Michlových důvodů nebyl realizován.

Další monografii o Poličce pak sepsal p. Antonín Hájek.⁴ Tato vyšla tedy 1890, ale sepsána je do roku 1838. Dvoudílné dílo se skládá s popisu historie, obyvatelstva Poličky spolu s vyjmenováním nejdůležitějších pamětihodností a historie děkanství. Druhá část je pak o „výsadách a listinách královského věnného města Poličky“ spolu s překladem zakládací listiny. K tomu pak i její potvrzení, privilegia, různé výpisy ze zemských knih. V obsahu knihy se pak dokonce dočteme, kde zrovna kterou věc opsal, což slouží pro představu, k jakým archiváliím měl P. Hájek přístup.

Monografie od P. Hájka a od Michla jsou určitě zajímavým materiálem k poznání historie a stavu k polovině 19. století. Vzhledem k jejich datacím zde totiž prakticky chybí pasáže o požáru v roce 1845 a pak samozřejmě o poličském rodákovi Bohuslavovi Martinů, o kterém

---

1 RŮŽIČKA, Jindřich. *Román a skutečnost o Drašarovi a poličských buditelích Polička* 1966 s. 31

2 RŮŽIČKA, Jindřich – KONEČNÝ, Stanislav. *Polička, Věnné město českých královen*. Litomyšl 2010

3 MICHL, Josef Václav Justin. *Polička, královské věnné město v Čechách*. Praha 1848

4 HÁJEK, Antonín. *Královské věnné město Polička do roku 1838*. Polička 1890

je později často psáno. Proto jsem za svůj hlavní zdroj informací zvolila Michla a Hájka, protože pozdější literatura čerpala také hlavně z těchto prací.

Na konci 19. století byla pak sepsána historie Poličky od Štefky.⁵

Naopak k nejnovější literatuře se řadí dílo od Stanislava Konečného a Jindřicha Růžičky. Jde o knihu z roku 2010, Polička-Věnné město českých královen. To se ale spíše než historií města zabývá jednotlivými památkami. Tito dva autoři sepsali také další knihy týkající se Poličky, o kterých se zmíním vzápětí. Absolutní novinkou na poli monografií je kniha vydaná k výročí 750 let Poličky. Jde o knihu autorů již zmíněných, tedy Junka a Konečného.⁶ Je to tedy většinou kompilace jejich povedených brožurek, mají ale i nové údaje, jako seznam církevních představitelů.

Jako další kategorii knih zabývajících se Poličkou lze považovat takové, které se zabývají jen některými problémy. Mezi takové lze pak počítat dílo Zdeňka Wirtha *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okresu poličské z roku 1905*. Další zajímavou publikací jsou městské zápisy poličské, tedy částečná edice městské knihy poličské z roku 1432.⁷

O něco mladší, z roku 1966 je od Jindřicha Růžičky sepsaná publikace, „román a skutečnost o Drašarovi a poličských buditelích“.⁸

Z poslední doby pak potřeba zmínit několik publikací, které se zabývají určitými problémy nebo budovami v Poličce. Zajímavým pro moji práci je určitě tisk zabývající se požárem v červenci 1845, který původně v Praze roku 1845 vyšel pro pomoc pohořelým, 2010 pak vyšel znovu s poznámkami od Stanislava Konečného.⁹

---

5 ŠTEFKA, Jan Václav. *Královské věnné město Polička v přítomnosti a minulosti*. Polička 1893

6 JUNEK, David-KONEČNÝ, Stanislav. *Dějiny města Poličky*. Polička 2015

7 VANÍČEK, František. *Městské zápisy poličské*. Polička 1940

8 RŮŽIČKA, Jindřich . *Román a skutečnost o Drašarovi a poličských buditelích*. Polička 1966

9 KONEČNÝ, Stanislav-POPELKA, Iša. *Královské věnné město Polička před, během a po požáru 10. července 1845*. Polička 2004

Další zajímavou prací je od Davida Junka Polička, Gotické opevnění města.¹⁰ Jde o brožurku, která mimo náčrtů opevnění obsahuje i veduty a historické obrazy města. Poslední z řady brožurek, která je důležitá i pro tuto práci, je z roku 2005 Kostel sv. Jakuba.¹¹ Jedná se opět o podrobnou práci, která vysvětluje i změny které u kostela nastaly v roce 1845.

Pracemi, které jsou opět pro Poličku důležité, jsou publikace o Bohuslavovi Martinů. Vzhledem k mému tématu, které se k osobě tohoto slavného skladatele nevztahuje, jsem je v této práci nerefletovala.

Konečně pak bibliografie Poličky byla vydána muzeem v Poličce v roce 2001.¹²

Odborná literatura k práci

Hlavním pramenem k odborné části mé práce byla Záchrana a Inventarizace drobných církevních fondů.¹³ V té je podrobně popsáno schéma katalogizačního programu a vysvětleny některé složitější problémy. Druhým zdrojem informací pak pro mě byl Voit.¹⁴ Zde jde o jednotlivé pojmy, které případně vysvětlují s odkazem na Voita.

Internetové zdroje

Internet jsem používala hlavně při vytváření katalogu. Šlo tedy o hledání autoritativních podob jednotlivých jmen, nebo o další informace k titulům, případně hledání akefalických

---

10 JUNEK, David. *Polička Gotické opevnění města*. Polička 2010

11 BORSKÝ, David-JUNEK, David-MUCHOVÁ, Martina. *Kostel sv. Jakuba*. Polička 2005

12 JUNKOVÁ, Blažena. *Bibliografie města Poličky ve fondech knihovny městského muzea a galerie Polička*. Polička 2001

13 MARTÍNEK, Radek-OPPELTOVÁ, Jana. *Záchrana a inventarizace drobných církevních fondů*. Olomouc 2008

14 VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy. Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha 2006

tisků.¹⁵ Mimo to, jsem pak používala pro hůře dostupné tituly které jsem potřebovala naskenované tisky. Tyto se pak daly najít na google.books.com nebo kramerius.nkp.cz. Dalším zajímavým zdrojem je pak vcelku nová adresa provenio.net.¹⁶ Jde zde nejen o databázi titulů a autorů ale právě i vlastnických poznámek a dalších znaků.

Archivní prameny

Co se týče kostela sv. Jakuba, je dochováno 7 inventářů, ve kterých je možno hledat známky o knihách, v případě že by zrovna nebyly uschovány někde jinde. Jeden inventář je pak věnován soupisu knih, které měly připadnout k potřebě a užívání pro dům děkanský, tyto se pak vynacházely v oratoriu nad zákristií.¹⁷ Všechny tyto záznamy jsou psány německým novogotickým kurzivním písmem, latinské části pak humanistickou minuskulou. Inventáře až do roku jsou psány čistě česky, od 1815 ale nastává zlom a psaní německy.

Dalšími významnými archivními prameny jsou dvě pamětní knihy děkanství poličského. Jde spíše ale o prameny k dalšímu poznání fungování poličského děkanství, nežli prameny ke knihovnám.

První pamětní kniha je psaná latinsky a datována mezi roky 1760 a 1845. Celý název je pak *Annales Ecclesie dekanalis Poličkensis seu liber Memorabilium sub ecclesie Dekano Carolo Nepauer conscriptus a capellano gas Josepho Schmejkal anno 1760 in calce nationes ab anno 1845*. Je paginovaná a poslední číslo stránky je 516. Zápisy jsou psány latinsky, česky a německy. Poslední datum v ní je pak 1846. Kniha je bez rejstříku, což docela zhoršuje orientaci v ní.

Druhá kniha, je pak datována uvnitř od roku 1836 do 1853. Celková názvová informace na přední desce pak je: *„Gedenk Buch der Politschker Dechantei anfangend vom Jahre Christi 1836 unter dem Dechant Johann Stelzigfor gesetzt von seinem Nachfolger*

---

15 Viaf.org, thesaurus.cerl.org, worldcat.org

16 <http://www.provenio.net/>

17 Tyto informace lze najít na titulním listu inventáře. SOKA Svitavy pobočka Litomyšl DU Polička k. 12

Johann Philipp im Jahre 1853.“ Datování ale neodpovídá obsahu. Kniha byla nejspíše původně určena pouze pro tuto časovou etapu, ale pak se v zápisech do ní pokračovalo, bez úpravy nápisu na přední desce. Poslední časový údaj na konci knihy se vztahuje dokonce ke kázání, které proběhly roku 1944.

Na úplném konci svazku lze nalézt abecední rejstřík. Ten neodpovídá roku posledního zápisu. Co se týče záznamů, jsou tu opisy cirkulářů, účty děkanské, různé poznámky a dokonce i poznámky o Poličce samotné, co se týče zajímavých událostí v Poličce se konajících.

Jazykově jsou tu zápisy latinské - psané humanistickou kurzívou, dále německé texty psané novogotickým kurzivním-kurentním písmem a české texty psané pak humanistickým písmem s kurentními prvky.

Na samotných stránkách jsou pak okraje, kdy vedle samotného textu po boku stran se nachází poznámky shrnující, o čem text zrovna pojednává, pro jednodušší orientaci. Kniha je paginována se 745 stranami

Historie Poličky

Polička je městem na pomezí Čech a Moravy a od toho se pak odvíjel i její historický vývoj. Zakládací listina se bohužel nezachovala v originálech, ale jen ve vidimu. Jde o vidimus z roku 1508, který potvrzuje majestát Vladislava Jagellonského z roku 1474. Ten pak zase potvrzuje privilegium pro Poličku z roku 1392, ten zase cituje a potvrzuje text originální zakládací listiny z 27. září 1265 od Přemysla Otakara II. Z vidimu zhora citovaného, se tedy dovídáme o zakládání města „na policzkach“ což je také i jedna z teorií jak vznikl název Polička. Jako zakladatel je tu jmenován Konrád z Lewendorfu, který byl jmenován jako muž schopný a zkušený. On a jeho dědicové se pak měli stát rychtáři a soudci. Polička pak měla pravomoc soudní i pro těžší zločiny, mohla prodávat maso a chleba, várečné, mílové a právo na vypsání dávek.¹⁸

Jinak byla Polička opevněné město, s dřevěnou zástavbou.¹⁹

18 KONEČNÝ, Stanislav: O zakládací listině města Poličky.

19 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav. *Polička Dějiny města Poličky*. Město Polička 2015 s. 32

Rudolf I. Habsburský pak Poličku svěřuje od roku 1307 své manželce Elišce Rejčce, čímž se pak Polička stává věnným městem českých královen.

Zajímavým problémem je pak poličský hrad. Jde zde totiž o fenomén, který s každou monografií o Poličce ztrácí důvěryhodnost. Jestli tedy Hájek je přesvědčen, že hrad tu bezpodmínečně musel být, samozřejmě se opírá o prameny, kterými jsou jednotlivé městské knihy poličské, Sedláček²⁰ a Menclová²¹ pak citují hlavně z těchto starších pramenů. Junek²²oproti tomu tvrdí, že poličský hrad je snad jen jiný výraz pro hrady a s ním se pak ztotožňuje i Konečný v nejnovější publikaci o Poličce. ²³Tento názor se ale nelíbí Durdíkovi²⁴, podle kterého pak neexistuje jiný případ, ve kterém by byl barbakán nazýván hradem.

Když už jsem se zmínila o poličských hradech tak aspoň něco o nich. V Poličce se totiž nachází velká část zachovalých hradeb, bez bran a barbakánů, které byly zbourány v první polovině 19. století.²⁵ Tím, se pak i Polička po celou její historii rozděluje na část v hradech a mimo ně.

Důležitým bodem vývoje Poličky byla pak její účast na odporu proti Habsburkům 1547²⁶

Tím, že byla královským věnným městem, měla totiž nejen práva, ale i povinnosti. Jednou z nich pak byla i povinnost obstarat králi země koně a vojska, při vojenském tažení. To přesně pak Polička spolu s dalšími městy odmítla a byla za to sankcionována.

---

20 SEDLÁČEK, August: *Hrady, zámky a tvrze království českého II*. Praha 1994.

21 MENCLOVÁ, Dobroslava: *České hrady I*. v Praha 1972 s. 204, 212.

22 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 35

23 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 74

24 DURDÍK, Tomáš: *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. Praha 2000, s. 439-440.

25 *Gotické opevnění města Polička* s.28

26 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 74

První zaznamenaný požár města se udál roku 1421 při dobytí Poličky Zikmundem Lucemburským. Počet obětí požáru se pohyboval řádově ve stovkách. Další požáry ve městě se pak měly odehrát před rokem 1523, pak 1613, 1736, 1797, 1820.

Ten zatím poslední ničivý požár se odehrál v roce 1845. Toto neštěstí začalo nejspíše kousek od kostela z domu čp. 7, kdy staré vdově vyletělo do kuchyně hořící máslo.²⁷ V následujících hodinách pak oheň postupně díky povětrnostním podmínkám pohltil skoro celé město v hradbách.

Z kostela přežily požár dva oltáře, tři zpovědnice, gotická klenba nad presbyteriem, ze zvonů zbyl jen Medián, ten přežil, ale ze sutin stále žhavých byl vytažen až po třech týdnech.²⁸ Po dalších týdnech se klenba presbytáře zřítily, stále zde ale byla snaha opravit původní poškozený kostel. Až se v roce 1851 nechalo zjednat ohledání zdiva kostela, při tom Franz Schmoranz zjistil, že bude potřeba ubourat presbytář, jižní loď a věž až po základy, severní loď a zvonici a ostatní zdivo jen upravit.

Tento požár sice nebyl nejstarší, ale pořád jde o jeden z nejničivějších požárů města v hradbách. Tento termín uvádím naschvál, protože horní a dolní předměstí vyšlo z tohoto požáru bez problémů. Shořelo tehdy tedy velická část vnitřního města a je jen zázrakem, že obětí na životech nebylo více než dvě. Podobně se o tom vyjadřuje i Eiselt ve svém díle na podporu pohořelých měšťanů poličských.²⁹ Přitom příčinou měla být nešťastná náhoda. Zajímavý je také pohled na plánek³⁰ ukazuje, že jediné domy, které přežily, byly blízko požáru. Šlo o budovu děkanství, ranhojiče, hostince a místní věznice.

Na konci této publikace o tomto neštěstí pak nalezneme zajímavý pramen, kterým je tabulka jednotlivých poškozených, spolu s částkou která jim byla nakonec vyplacena pojišťovnou.

---

²⁷EISELT, Jan Nepomuk. *Královské české věnné město Polička: Před, během a po požáru 10. července 1845.*

Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli: Stanislav Konečný, 2004, str. 2.

²⁸BORSKÝ, David-JUNEK, David-MUCHOVÁ, Martina. *Kostel sv. Jakuba.* Polička 2005 s. 2

²⁹EISELT, Jan Nepomuk: *Královské věnné město Polička před během a po požáru 10. července 1845.* Praha 1845

³⁰EISELT, Jan Nepomuk: c.d. s. 3

Tím zjišťujeme, že největší škodu utrpěl kostel sv. Jakuba³¹. Vcelku dlouhý je pak ale i seznam dobrodinců, kteří se rozhodli poličské občany podpořit.³²

Tím tedy Polička prožila 2. pol 19 století snahou o obnovu města a dala mu tím podobu, kterou si prakticky zachovalo. Jedním z výrazných prvků je pak v muzeu sbírka klasicistních dveří.³³

Historie děkanství

Prvním známým farářem v Poličce byl v roce 1374 Pavel z Chocně, ten sloužil do roku 1385, na jeho místo pak přišel páter Matyáš, toho brzy vystřídal Petr z Lauterberka, v roce 1393 je pak zaznamenán Matěj z Nového Kolína a toho pak 1397 vystřídal Matěj Sláma. Další známí představitelé církve jsou pak z roku 1402 páter Mikuláš a 1407 p. Mauricius. V revolučním roce 1419 byl pak představeným církve v Poličce Vavřinec z Modřic. V této době byla ještě pořád stranou dění, protože v Litomyšli byl zrovna biskup Jan Železný, jinak známý bojovník proti husitům.³⁴

Do přímé konfrontace s děním se tedy dostala až v roce 1421, kdy bylo město Polička dobyto husitským vojskem a měla se stát ryze českým městem. Nedlouho poté, byla ale Polička znovu dobyta, tentokrát se ztrátami na životě, 130 lidí.³⁵ Do roku 1427 byla Polička nejspíše v pražském městském svazu.

Od roku 1432 je pak v Poličce jmenována městská rada a dochována městská kniha, psána česky, což je pak doklad převládající češtiny na území města Poličky. Z této městské knihy je dokonce udělaná edice některých textů.³⁶

---

31 30000 zlatých

32 EISELT, Jan Nepomuk: c.d. s.14-19

33 JUNEK, David: *Klasicistní vyřezávaná vrata a dveře*. Polička 2008

34 Dějiny města Poličky s. 61

35 Vavřinec z Březové uvádí ve své kronice 1300, což je v Dějinách města Poličky považováno určitě právoplatně za přehnané.

36 VANÍČEK, František. *Městské zápisy poličské*. Polička 1940

Polička po husitských válkách sloužila jako pohraniční pevnost, proti katolické Moravě. Stala se tedy husitským městem, přičemž pak sloužila jako vzor Michlovi a Hájkovi, jakou by co se týče víry chtěli mít Poličku ve své době. Co se týče víry v následující době, musela být nejspíše v Poličce jak část husitská, tak i katolická. P. Hájek totiž vypovídá, že od roku 1555 do 1636 se zdejší obyvatelstvo klonilo k víře husitské.³⁷ Kvůli tomu se pak měl vystavět pro katolíky nový kostel, sv. Michala. To, že mělo jít o menšinový kostel katolický, ale odmítá nejnovější literatura o Poličce³⁸, protože v té době je dochováno jméno jen jednoho kněze, ženatého. Nicméně královské věnné město Polička dostalo mezi lety 1572-1576 nový kostel sv. Michala, s tím byl přesunut i hřbitov od kostela sv. Jakuba právě k novému kostelu.³⁹ V té době se Polička snažila mít luteránské kněží, s čímž vznikaly různé peripetie, kdy se jednotliví kaplani rychle měnili. Z nich byl tedy do třicetileté války významný Matěj Stříbrský, který sepsal „Knížka spasitelných naučení ku potěšení napomenutí a vzbuzení etc.“. Bohužel se tento tisk nedochoval ani v inventárních seznamech, ani v současné knihovně. Po roce 1648 byli i poličští občané, kteří nechtěli přistoupit na katolickou víru nuceni k odchodu. K tomu byl i zde, jako na jiných místech, sepsán dokument o zabaveném majetku těchto emigrantů.

Už za 30tileté války byli tedy na zdejší faru instalováni první katoličtí kněží. Žádný z nich ale nezanechal na vývoji děkanství větší vliv.

Po skončení třicetileté války tedy nastalo utužování poměrů, kdy vyšel dokonce i řád povinností k městu. Díky tomu pak byli lidé konfiskováni i za to, že se nezúčastnili Tříkrálové bohoslužby.⁴⁰ I přes to se v některých místech Poličska udrželo protestanství. Kvůli probíhající rekatolizaci se pak pořizovaly formuláře o soupisu poddaných podle víry, díky tomu pak vidíme, že v roce 1651 bydlelo na předměstích Poličky 176 obyvatel a ve městě pak 475 obyvatel starších 12ti let.

---

37 HÁJEK, Polička s. 22

38 Polička s. 94

39 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 93

40 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 140

Od roku 1640 byl v Poličce farářem Jan Šnurhovius a vydržel tam až do roku 1654. Za něj pak byl v Poličce obnoven literátský sbor, kterému patří také zajímavá knihovna a stejně jako děkanství měl knihovnu nad zákristii v chrámu páně sv. Jakuba. V roce 1656 pak byl na toto místo dosazen Tobiáš Kryštof Sauermann, za něhož v roce 1657 dojel do Poličky na vizitaci kardinál Harrach a v návaznosti na to byl pak v roce 1657 zřízen v Poličce děkanský úřad.

V roce 1711 pak proběhla stavba nové budovy děkanství, podle inventáře z roku 1815, který celou tuto budovu dopodrobna popisuje, se tak stalo na místě nějaké starší budovy. V první polovině 18 století pak v Poličce působil jako děkan rodák, Karel Nepauer, který nechal zvelebit interiér kostela sv. Jakuba.⁴¹ Naopak Karel Hron, další významný děkan, nechal zase některé z oltářů prodat, protože dle něj byl kostel tolika oltáři přeplněn.⁴²

V průběhu dalšího půlstoletí Polička vzkvétala, zakládaly se nové spolky, dokud nepřišel požár v roce 1845. Jak je řečeno v kapitole o požáru, protože děkanství byla relativní novostavba a podle již zmiňovaného inventáře měla mít břidlicovou střechu, tak přežila bez větších problémů, jako jedna ze 4 staveb. O postupu po požáru se více zmiňují v kapitole o kostele. Další vývoj pak nejspíše probíhal poplatně dobře, protože o tom nejsou žádné speciální zmínky. Jediný případ, který se zaslouží aspoň připomenutí je perzekuce P. Jaroslava Daňka, za čtení pastýřského listu v roce 1949. Došlo i k postavení poličských za svého děkana, nakonec byl ale stejně zavřen, protože se pokusil přejít hranice a byl odsouzen na tři roky vězení. Nebylo mu ale zakázáno dál pracovat jako kněz a byl přidělen na farnost ve Svatce.⁴³

Petr Herbort	1324	Adam Kouřimský	1585	Karel Josef Hron z Lichtenberka	1762-1808	Vladimír Tláškal	1949-1950
--------------	------	----------------	------	---------------------------------	-----------	------------------	-----------

41 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 175

42 JUNEK David-KONEČNÝ Stanislav s. 177

Pavel z Chocně	1374	Mikuláš Svojanovský	1585	Josef František Štefka	1809-1829	Administrátoři	
Matyáš ze Starého Kolína	1385			Antonín Hájek administrátor	1826-1830	ThLic. František Hájek	1950-1954
Pavel Lauterbach	1389-1393	Michal Dubnický	1598; 1605	Jan Nepomuk Stelzig	1830-1852	Jan Klimovič	1954-1970
Martin	1393	Jan Písecký	1600	Jan Philipp	1853-1863	Václav Pavliš	1970
Mauritius	?	Matěj Stříbrský	1607	Jan Bis	1863-1864	Jiří Schmitter	1970-1992
Matěj z Nového Kolína	1393	Jan Hortulus Vodňanský	1610	Josef Petzold	1864-1869	Petr Boháč	1992
Václav Sláma	1397	Tobiáš Cichoreus Královehradecký	1619-1624	Dominek Faltus	1869-1871	Rudolf Zahálka	1992-2008
Mikuláš	1402	Jan (za švédské okupace, kališník)	1642	František Dařílek	1871-1876	Adrian Jaroslav Sedlák	2008-2011
Mauritius	1407	Faráři Katolictví		František Janeček	1876-1877	Mgr. Miroslav Brhel	2011-?
Beneš	?	Jan Stanislav Kosovič	1625	Leopold Mazač	1877-1890		
KNĚŽÍ POD OBOJÍ		Severin Ryznarovský	1629	Jan Volánek	1890; 1895-1896		
Vavřinec z Modřic	1419	Josef Marian Prosický	1630	Administrátor			
Jan	1423	Petr	1630	Jan	1890-		

Vavruška	1472	Valentin	1631	Evangelista Bis	1895
Petr	?	Šťastný ze Sádku	1632	Josef Jezdinský	1896-1899
Václav Mička	?	Alexander Baltazar Wabský	1635	František Ditrich	1899-1900
Beneš	?	Adam Václav Snurius Rosemontanus	1638	Jan Letošník	1900-1923
Jiří Mička	?	Jan Fr. Šnurhovius	1640; 1643	Alois Stanislav Novák, administrátor	1923-1924
DĚKANI PODOBOJÍ		Ondřej Hochstall	1654	Antonín Kovář	1924-1945
Kryštof	1563	Tobiáš Sauerman	1656	Vítězslav Walter administrátor	1945-1946
Šimon Litomyšlský	1563	Karel Leopold Nepauer	1721-1762	Jaroslav Daněk	1946-1949

Jako nejvýznamnější ze všech zapsaných představitelů církve bych zmínila Nepauera, Hrona a Hájka. Jde totiž o osobnosti, které mají vliv i na skladbu knihovny, nebo se jejich jména nachází v poznámkách.

Karel Leopold Nepauer, děkan poličský v letech 1721-1762, tedy v době kdy Polička nabývala největšího rozmachu kulturního, stavebního. Zbyla po něm pak i knihovna, která se

částečně dochovala i do dnes. Podle slov Hájka ⁴⁴ na konci života oslepnul na cestě na mši při ovanutí jedovatou vichřicí.

Karel Hron 1762-1808 děkanem. K jeho osobě je určitě zajímavá tabulka na straně 342, pamětní knihy děkanství, která nám přibližuje všechny jeho důležitá data. Narodil se tedy v lednu 1724 v Praze, svěcení se mu dostalo v prosinci 1750. Primici pak sloužil u benediktinů na Starém Městě Pražském. Do Poličky se dostal už v roce 1754. V srpnu 1762 byl navržen na děkana poličského a v prosinci potvrzen. Roku 1770 se pak stal čestným kanovníkem v Hradci Králové, 1782 biskupem, 1784 biskupským vikářem. 1806 se stal dokonce dohlížejícím nad školními záležitostmi. Zesnul v pánu 24. května 1808.⁴⁵

Antonín Hájek byl administrátorem v Poličce 1826-1830. Spíše než o jeho přínos rozvoji děkanské knihovny jde o jeho práci na dějinách Poličky. I když totiž na konci svého díla píše, že odkazuje své knihy kostelu, přišla nakonec veřejně čítárně slovanské, která byla založena v Poličce 1849 a Hájkův dar v počtu 786 přišel určitě vhod. Zemřel roku 1863 na mozkovou mrtvici.⁴⁶

Kostel sv. Jakuba

První zmínka o kostele v Poličce pochází z roku 1321, kdy Jan Lucemburský dává Elišce Rejčce patronátní právo k farnímu kostelu. I před touto první zmínkou je vysoká pravděpodobnost, že už fungoval v nově založeném městě po roce. Byla to nejspíš trojlodní bazilika s nízkými bočními loděmi a protáhlým kněžištěm a na západě pak v ose stavby situovanou hranolovou věží.⁴⁷ Za patronátu Alžběty Pomořanské pak nejspíše dochází k přestavbě na větší. V následujících staletích byl kostel ještě několikrát přestavován, v základu ale zůstával středověkým. Mezi jednu z posledních velkých stavebních aktivit můžeme řadit barokní přestavbu kostelní lodi. Další výměny pod taktovkou Karla Nepauera

---

44 HÁJEK 25

45 Pamětní kniha děkanství (1760-1845) s. 342

46 HÁJEK s, 59

47 BORSKÝ, David-JUNEK, David-MUCHOVÁ, Martina. *Kostel sv. Jakuba*. Polička 2005 s. 2

pak spěly k celkové větší výzdobě chrámu. Další děkan, Hron, ovšem přebytně oltáře prodal a za peníze pak koupil 2 zpovědnice.⁴⁸

Zápisy o opravě kostela v pamětní knize poličského děkanství

Samotný problém opravy kostela se řeší hned na začátku mladší pamětní knihy.⁴⁹ Text lze rozdělit na tři části. Začátek popisuje historii kostela od začátku, do požáru včetně. Zápis je psán celý německy, včetně poznámek. V následujícím textu se pak dozvídáme, že tento zápis má na svědomí děkan Jan Philipp.⁵⁰

V druhém textu se nám na začátku představuje pisatel samotný, a tím je Leopold Mazáč, který tak činí na základě privátních poznámek podle jeho vlastních slov: „svědka inteligentního a úplně hodnověrného, p. někdejšího zatímního řiditele zdejších bývalých škol Floriána Findejse“⁵¹ Tento text se věnuje opravě kostela, včetně věcí později do kostela dodaných a koupených.

V třetí části textu, která je psaná stejným pisatelem jako část předchozí, lze najít tabulku s vyúčtováním všech nákladů, které byly spojeny s opravou kostela sv. Jakuba.

Tyto zápisy lze najít na stranách označených jako 3-14. Spolu s tím je tu vlepený list s textem, podepsaný biskupem královehradeckým, a dvě kresby tužkou. První kresba znázorňuje stavbu věže kostela sv. Jakuba, s barevnou vlajkou na vrcholu věže. Druhá pak znázorňuje dekoraci věže při konsekraci chrámu sv. Jakuba 30. července 1865, také na ní se nachází barevné vlajky, spolu s tím barevná okna a barevné věnce.

---

48 BORSKÝ, David-JUNEK, David-MUCHOVÁ, Martina. *Kostel sv. Jakuba*. Polička 2005s. 22

49 Státní okresní Archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli, děkanský úřad Polička, Pamětní kniha -1836-1853

50 Děkanem 1853-1863

51 Státní okresní Archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli, děkanský úřad Polička, Pamětní kniha -1836-1853 s. 9

O opravách kostela je pak psáno Wirthem v památkách poličska, že se boření dělalo bez toho, aby se zachovala aspoň část z této středověké památky.

Vývoj děkanské knihovny

Nejstarší je datován 1773 a jde o srovnání vybavení kostela sv. Jakuba s rokem 1765. Při soupisu pak postupuje podle jednotlivých oltářů a řazení podle důležitosti, to je od zlata od stříbra a od jiných věcí. V těchto jiných věcech ovšem žádná zmínka o knihách, které by byly někde uloženy. Na konci je pak podepsán děkan Karel Hron.

Druhým inventářem z roku 1785 je inventář k potřebě a užívání pro dům děkanský, nachází se v něm knižní pozůstalost jednotlivých osob dále určených. Je rozdělen na pět částí, podle toho, po kom dané knížky měly být převzaty. První část tedy sepisuje knihy p. Leopolda Nepaura⁵² druhá po Josefovi Kanimundovi Bauerovi⁵³ ve třetí je pak jmenován Václav Nespessny, bývalý farář Auneticzky,⁵⁴ předposlední zmiňuje pátera Josefa Mlynáře bez udání místa jeho služby, poslední část seznamu pak Václav Lukssykoj, poznamenán jako bývalý kaplan zdejší. Za všemi těmito seznamy je pak podepsán spolu s dalšími Karel Hron.

Všechny inventáře mají stejný styl, kdy je první obeznámení, o čí knížky jde a pak následuje seznam, který se skládá z názvu knížek+autor, pak počtu kusů což je následováno dvěma oddíly pojmenovanými číslo a písmeno. V prvním z nich se nachází latinská abeceda od A do Z, nebo kombinace obou jako AA. Číslo je pak psáno římskými znaky. Nejvyšší číslo je 43 (XXXIII). Systém těchto znaků, které mohly fungovat jako signatury je nezřetelný, jak písmena tak čísla totiž nejdou většinou po sobě.

Největší část seznamu je věnována knihovně p. Nepauera, který má v seznamu zapsáno 259 titulů. Ty jsou pak děleny na folia, quarty a duo-decima (dvanáctinky). Bauerovi patří 101

---

52 Děkanem v Poličce byl 1721-1762 Hájek Polička

53 Vikář z Volyně a kanovník ve Staré Boleslavi podle soupisu informací v inventáři SOkA Svitavy pobočka Litomyšl DU Polička k. 12

54 Není blíže určeno o které Únětice má jít.

titulů, děleny jsou podobně jak u p. Nepauera až na to, že má navíc i oktávový formát. Další tři části jsou pak poněkud menší a podobně vedené. Přibyl jen sloupec pro zapisování formátu a tím ubylo dělení knih podle tohoto stylu. Václav Wessprnsy pak ponechal podle seznamu děkanství 44 titulů, páter Mlynář 42 a nakonec páter Lukssykoj 9. Tím je tedy zapsáno v tomto seznamu 455 titulů.

Co se týče jejich dalšího výskytu v jiných seznamech, v inventáři z roku 1831 se tyto knihy nalézt dají ale je to problematické, protože občas knihy které vypadají, že jsou ty samé jsou jinak napsané a zkomolené. Navíc očekávání že by tyto knihy byly sepisovány jako celek taktéž není naplněno, jsou různě přeházené, možná kvůli manipulaci s těmito tisky během minulých let. Co se týče nalézání těchto titulů v dochovaném fondu děkanské knihovny, lze to odhadovat jen podle názvů, protože to co tu nazývám signaturami, se u současného fondu Děkanské knihovny Polička, ve výše zmíněném tvaru nenachází. To může být způsobeno jejich přesignováním v průběhu let nebo i tím, že vůbec nevyšly v platnost.

Inventář z roku 1792 je pak klasickým pro potřebu kostela. Po popsání jednotlivých oltářů a vyjmenování věcí podle jednotlivých kategorií, se dočítáme i o několika knihách, které se tam měly nacházet. Při bližším zkoumání ale přicházíme na to, že je u většiny z nich poznámka „psané“ a navíc jejich popis není až tak jasný, občas chybí i název a autor chybí u všech. Takže nejspíše šlo o rukopisné knihy, které sloužily k potřebě v kostele. Titulů to bylo 9 s 13 kusy. Zajímavá položka pro knihovnu je ale seznam misálů. Je zde totiž zmíněn misál od Václava Nespessneho, faráře Aunnieticzského, který již vystupuje v seznamu knih z roku 1785. Více misálů a knih kolem něj někomu připsaných tu není, je tu i otázka zda jde o rukopisy nebo tisky protože to tu není napsáno. Jde o 6 titulů a 14 kusů. Kromě tří misálů to jsou dvě agendy a jedno evangelium. Pro misály tu můžeme najít i jednu almarku. Na konci pak podpisy, děkana Hrona tam ale chybí.

Z roku 1803 pak pochází kratší inventář kostela sv. Jakuba. Položka od rozličných knih a od misálů zůstává stejná, se stejným označením. Zápisy jsou ale kratší a stručnější než u inventáře z roku 1792. Změny, které jsou zaznamenány u jiných částí inventáře, pak u mnou zkoumaných oblastí nejsou.

Po dalších 11 letech v roce 1814 byl sepsán další inventář, tento je opět rozsáhlejší. Je zde ale použito jiné označování jednotlivých kategorií než u toho z roku 1792. Tím tedy ale kategorie od rozličných knih spadá pod literácký kůr a misály k zákristii. Je tedy možné, že pod tyto kategorie měly patřit už od již zmíněného inventáře z roku 1792. Ke knihám kolem misálu přibyla agenda menší. Jeden rukopis literátského choru pak přibývá i v položce od různých

knih. K tomuto inventáři je pak připojen i soupis z kostela Nejsvětější Trojice v Sádku. Na konci pak lze nalézt podpis děkana Štefka.⁵⁵

Dalším inventář je pak datován do roku 1815. Jako první je celý v němčině. Obsahuje popis celé budovy děkanství. Tento popis je v jednom sloupci, v dalších jsou pak poznámky k popisu. Pro lepší orientaci v textu jsou označené části děkanství, o kterých se zrovna píše. O tomto inventáři se zmiňuji

Za nejdůležitější ale považuji seznam datovaný *do roku 1831*, který obsahuje seznam knížek v té době uložených v kostele. Seznam je převážně psaný německy, latinské názvy pak humanistickou kurzívou, občasné české názvy knih jsou psané německou novogotickou kurzívou s úpravami pro česky mluvící prostředí.

Celý inventář o 85 stranách je psán jednou písařskou rukou.⁵⁶ Část nazvaná Kirchen Bibliothek pak obsahuje 959 položek, což vzhledem k tomu že celý inventář končí u čísla 1398, dělá z knihovny hlavní část seznamu.

Kvůli jeho rozsahu a důležitosti bylo také rozhodnuto o nutnosti udělat jeho edici. K tomuto se nejlépe hodí tabulka v Microsoft Office Excell, pro jednoduchost zadávání a další vyhledávání. Při tomto sepisování jsem pak pracovala podle následujících pravidel. Přepis jsem pojala jako transliteraci pro všechny jazyky. Většinu zkratek rozvádím dle transliteračních pravidel. Transliteruji všechno, včetně měst a autorů. Co se týče zkratek, jsou rozváděny do hranatých závorek. V případě že je pole proškrtlé, nebo je v něm přeškrtlá nula, nebo znak = tak jsem nechala pole nevyplněné. Případné chyby a překlepy jsem ponechávala. Pro písařskou ruku jsou typické některé znaky. Opakování je tu pak buď znázorněno latinským výrazem *detto*⁵⁷ nebo znakem ||. Další použitý typ zkratek typický pro našeho písaře je spojené *ae*. Když už pak použije *detto*, většinou nezvýrazní co je přesně ten opakovaný výraz, což může být u názvů matoucí. Při dělení slov na konci řádku pak jen občas použije dělicí znaménko.

---

55 Děkanem 1809-1829

56 Jen občas je doplňován druhou rukou, v podobě vpisků.

57 Psáno i jako *dtto*, do

Tabulka samotná je pak rozdělena na 8 částí. V první je inventární číslo k jednotlivým titulům. Knihovně patří čísla od 294 do 1253. Jen v jednom případě má k číslu připojené i písmeno. Toto číslování je nejspíše náhodné. Souvislost s dřívějšími seznamy jsem nenašla.

Druhá obsahuje název knihy. Většina je psána latinsky (763), znatelně méně pak německy (142) a nakonec česky (54). Co se týče písma, české a německé zápisy jsou všechny psány německým novogotickým kurzivním písmem s případnými úpravami pro svůj jazyk. Latina je pak psána humanistickou minuskulou.

Dalším polem je autor. Většina křestních jmen je zkrácena značkou : tyto zkratky jsem pak rozvedla. Bez autora, nebo anonymní je 180 titulů.

Co se týče následujícího sloupce, to obsahuje místo vydání. Do grafu pod tímto textem jsem napsala ty místa, které mají více jak 10 výskytů, spolu s tím rukopisy, tituly bez určení původce atd. Z grafu lze tedy vyčíst, že největší počet knih vyšlo v Praze (406) ostatní města nejsou ani zdaleka tak zastoupena. Druhý největší původce Augspurk spolu s Kolínem měli jen kolem 70 titulů každý. Rukopisy pak tvoří jen malou část tj. 11 titulů. Při srovnání s rukopisy nalezenými v předešlých inventářích jsem zjistila že si navzájem neodpovídají. Jde tedy o nové rukopisy bez možnosti určení původu.

Další částí seznamu jsou jednotlivé roky, kdy měly být tituly napsány. V následující tabulce jsem spojila prvotisky a paleotypy dohromady, kvůli jejich malému množství. Nejstarší knížka v seznamu by měla pocházet z 1456 a nejstarší pak 1797. Při bližším zkoumání tohoto nejstaršího data přicházíme na to, že jde o omyl písaře. Do tohoto data se totiž hlásí tisk s názvem „Biblia Melantrichiana“ a přitom bible zvané Melantrišky se datují až o 100 let poté.⁵⁸ Na podobný problém přicházíme i při tisku z roku 1484, kterým má být „Politica historia Vrchnosti a spravcouw světskach“ od Daniela z Veleslavína. I tento ale neodpovídá datem.⁵⁹

Tabulka dále ukazuje, že většina knihovny v té době pocházela z 18. století.

---

58 Voit melantrišky

59 Adam z Veleslavína, Daniel (1546-1599)

Dalšími dvěma poli je počet svazků daného titulu a velikost. Počet svazků je počítán na každé stránce. Konečné číslo ke kterému písař došel je 1094. Velikostně to pak vychází tak, že nejmenších dvanáctinek je 110, osminek 301, kvartů 364 a folií 148. Zbytek vychází na knihy bez udání velikosti, to může být způsobeno atypickými velikostmi nebo chybou písaře.

Posledním inventářem je pak ten z roku 1854. Celkově je pojat jako dřívější seznamy kostelů, je ale díky požáru kostela roku 1845 poněkud stručnější. Na čtvrté stránce tak místo seznamu knížek nalézáme pouze zmínku o tomto požáru.⁶⁰ Tvrdí se tu, že všech 959 knih, které se v kostele nacházely, byly beze stopy zničeny. Určitě je pak otázkou, jestli to opravdu platí pro všechny a kde se potom vzaly všechny ty knihy. Odpovědí by bylo důkladné porovnání dochovaných knih právě se seznamem z roku 1831. Ohledem na rozsah obou fondů je to ale na delší práci, než je tato.

Schéma a postup při katalogizaci

Při této práci je jako katalogizační program použit Microsoft Access a v něm pak vytvořená tabulka, která je určena přímo pro tento typ práce.

Tabulka je rozdělena na několik polí s nadpisy strukturovanými podle zažitého popisu rukopisů a starých tisků. Při tom je pak možnost zvolit buď základní, nebo rozšířenou evidenci. Pro potřebu této knihovny se použila evidence základní a k tomu ještě zkrácený záznam vzhledem k rozsáhlosti fondu.

Pole které se mají vyplňovat jsou následující.

Knížní soubor.

---

60 Diese bestand aus 959 bandes welche bei den unglücklichen Bränden 10 th July 1845 spurlos vernichtet vor den ist.

V tomto ohledu se vyplňuje místo, instituce odkud daný soubor pochází. V případě této diplomové práce je jako knižní soubor uvedeno: Děkánská knihovna Polička, historický fond; případně pak Vikariátní knihovna Polička, historický fond.

Signatura 1, 2, 3, označení svazku a textové jednotky.

Zde jsou postupně vyplňovány pole dopředu vymyšleného katalogizačního schématu. Do těchto polí se v programu Access pro správnost výsledků doplňuje odzadu. První pole většinou znamená označení signatury, další pole se používá pro označení tisku. Při potřebě se pak použije třetí pole signatury. Označení svazku se použije při více svazkových tiscích. Do pole textová jednotka se zanáší pořadí jednotlivých částí v případě konvolutu. Textové pole pak jako jediné píše malým písmenem. Zbytek číslem.

Autor A, B, C, D

Do těchto polí se zapisuje jméno autora zjištěné v jednotlivých výtiscích. Pro jméno autora se používá autoritativní podoba jména, která se dá vyhledat.⁶¹ Případně se dají informace sehnat v tištěné literatuře.⁶² Dnes už je jednodušší dané autory vyhledávat na internetu.

Název

Přebírá se z titulního listu, když je dostupný, případně se přebírá z dostupných databází. Název díla se transkribuje, to znamená, že se musí dodržovat daná transkripční pravidla.

Další názvová informace

Do tohoto pole se pak udávají informace o případném označení díla, svazku. Stejně jako název díla se daná data transkribují.

Místo vydání, jméno nakladatele, rok vydání, jméno tisku, jméno tiskaře

---

61 K tomuto vyhledávání se dají využívat internetové stránky: www.thesaurus.cerl.org; www.viaf.org; www.worldcat.org; nebo stránky národních knihoven (DNB, NKP)

62 npř. VOIT, P. Knihopis českých a slovenských tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století. Příspěvky ke Knihopisu. 1. Rejstřík autorů, překladatelů a editorů. Praha 1985. 2. Rejstřík anonymních záhlaví. Praha 1985. 3. Rejstřík názvový. Praha 1985;

Všechny tyto informace se nalézají na titulním listu. Jména tiskařů a nakladatelů se pak opět dávají do autoritativní podoby jména. Tiskař a vydavatel pak může být uveden pod různým označením.⁶³ U místa vydání je pak sporné, zda nechat název města v původní podobě, nebo ho převést do podoby dnešní. V mojí práci jsou tyto lokality uvedeny tak, jak je možno je nalézt na titulním listu, případně transliterované.

Signet

Značka, symbol užívaný tiskaři nebo vydavatelem se zapisuje a popisuje do pole dalšího. Musí se ale poznat rozdíl mezi vinětou a signetem. Na signetu by se měly nacházet monogramy a další poznávací znaky. Pro účel mojí práce se ale o signetech pouze zmiňuji.

Údaje o ilustracích

Pole s tímto označením by se mělo týkat ilustrací, které jsou spojeny s textem buďto jako jeho asociace nebo u vědeckých publikací jejich doprovod.⁶⁴ Do tohoto pak řadíme i graficky pojatý titulní list a frontispis. Spolu s popisem co se na dané ilustraci nachází, se zapisuje i umístění a technika. I toto pole jsem ale v mé práci prakticky nevyplňovala vzhledem k množství zpracovávaných tisků.

Vazba

Okénko ohledně vazby se tu vyplňuje v pořadí desky, hřbet, ořízka. V kratším záznamu, který je představován v téhle práci je tohle silně zestručněno. Jinak by se všechny tyto části popisovaly zvlášť se zřetelem na případné techniky používané. Spolu s tím se popisuje materiál desek, pak materiál kterým je vazba pokryta, případně materiály. Dále by se měly popsat ozdoby a užité věci na deskách se nacházející jako nárožnice či spony.⁶⁵ V této práci se ale držím jen velmi stručného popisu.

---

63 Záchrana a inventarizace drobných církevních fondů. Olomouc 2008 s. 167

64 Záchrana a inventarizace s. 177-178

65 Záchrana a inventarizace s. 189-198

Supralibros

Pole ohledně supralibros, což je vlastnictví zobrazené na vazbě tisku a to slepotiskové, tiskové či malované se v tomto fondu vyskytuje spíše výjimečně. Takže jako u všech podobných ozdob se tímto nezabývám a spíše jen poznamenám, že se tu nachází, pro případnou další studii.

Ex libris

V tomto poli se opět nachází poznámka ohledně případného vlastnictví, ale tady je tento znak či grafika uvnitř. Sem pak zařazuji ale jen graficky zpracované ex libris. Pouze psané sepisují do vlastnických poznámek.

Vlastnické poznámky

Data ohledně vlastnických poznámek se transliterují. Zápis ohledně těchto poznámek pak konfiguruji tímto stylem. Nejdříve napíšu, kde se daná poznámka nachází a pak poznámku přepisují. Celou transliteraci pak uvádím do uvozovek. Do vlastnických poznámek uvádím i razítka, které stručně popíšu z hlediska barvy a tvaru.

Čtenářské poznámky

Zde jde o poznámky, které si uživatel knihy udělal, a přitom nenapovídají nic o původci. Nejčastěji jde o poznámky u biblického textu

Jiná Signatura A, B, C

Signaturami je míněn popis knih pro lepší orientaci v prostoru.⁶⁶ Co se týče mého katalogu, signatury zapisují následovně. Pole A je pro děkanskou knihovnu⁶⁷, pole B pak pro vikariátní knihovnu.⁶⁸ Pod pole C řadím všechny ostatní signatury, které se v jednotlivých tiscích

---

66 Voit, Encyklopedie knihy s. 806

67 Všechny knihy označené písmenem A v katalogu.

vyskytly. Ty se pak snažím popsat podle místa výskytu a případně jestli je to na štítku, nebo tištěno, tedy znaky které by mohly být určující pro soubor knih. Signatury transliteruji.

Vložené dokumenty

Zde se snažím popsat diplomatickou kategorii, případně jestli je dokument něčím zajímavý. Nepřepisuji.

Stupeň zachování knihy

Zde se omezují na stručný popis, aby jednotlivé zápisy v tomto poli byly srovnatelné. To pak znamená bez desek, akefalická, v dobrém stavu, ve špatném stavu případně jen u kusů knižních bloků dochované strany.

Rozbor současného stavu knihovny

Rozhodla jsem se zvlášť rozebírat děkanskou a vikariátní část knihovny, už jen pro rozdílnou genezi těchto věcí a pro větší přehlednost. Následující počty knih se pak odvíjejí od jednotlivých exemplářů, ne od signatur, už jen pro signifikantní rozdíl mezi těmito dvěma položkami. Konvoluty pak ale беру jen jako jeden exemplář z praktických důvodů. Tím ale tedy nesouhlasí počty záznamů s počty uváděnými v jednotlivých kolonkách. Tyto se pak snažím provázet pro přehlednost grafy a tabulkami uvádějícími jednotlivé sumy.

---

68 Zde patří knihy z vikariátní knihovny, označeny zeleným i modrým štítkem nebo bez štítku. Jinak označeny písmenem V.

Rozsah knihovny

děkanská

Signatura A, má 44 signatur, z 84 možných podle dochovaných lístků, z toho pak 47 záznamů. Vzhledem k tomu že i série knížek jsou označovány každá zvlášť, katalogových záznamů je 47 vzhledem ke 3 konvolutům.

U signatury B jde pak o 21 signatur, s 22 kusy, ale záznamů je to 43, vzhledem k povaze tisků, které mají velký počet konvolutů. Signatury jdou popořadě

Další signatura, C, má pak 70 signatur, které jdou také postupně, z toho je pak 107 samostatných tisků a 129 katalogových záznamů. Je to způsobeno jak konvoluty, tak sériemi knížek, či časopisy.

Nejmenší signatura D je tedy jen o 4 signaturách a 4 tiscích a jen 5 ti katalogových záznamech. Je zde jen jeden konvolut.

Největší skupinou je skupina označená jako E, která čítá 141 signatur, z toho pak 215 knih a 221 záznamů. Spíše než s konvoluty, se tu totiž setkáváme s různými časopisy, které mohou mít svázané až 11 dílů.

vikariátní

Tato knihovna má pak sice 94 signatur, jde zde o původní, ze kterých je dochovaných 78. Protože se zde nejspíše jedná o dvě větve knihovny, je to pak 189 knih a 214 záznamů. Je to opět způsobeno několika časopisy a konvoluty. Je nutno poznamenat, že mezi tyto knihy jsou zařazené bez jakéhokoliv vnitřního upozornění i jediné 4 rukopisy v knihovně.

Signatury

Děkanská knihovna

Zde byly použity písmena A-E.

Pod písmenem A jsou zařazeny knihy, které byly označeny jako původní děkanská knihovna. Jedná se zde o 44 signatur a stejný počet tisků, které mají ve spodní části hřbetu bílou cedulku s ručně psaným číslem. Signatury se pak pohybují od A1 do A84. Je to tedy silně mezerovité, ale je to jediný původní systém, který se dal použít pro větší počet knih. Bohužel se nenašel seznam knih, který by korespondoval s nalezenými označeními. Dá se jen hádat, že jestli byly všechny tisky signovány najednou, rokem od kterého můžeme pátrat po seznamu je 1822. Časový rozsah této signatury je totiž od roku 1580 do roku 1822, tím tedy spadá do děkanátu p. Štefky.⁶⁹

Signatury B-E jsou tedy vytvořeny uměle, pro lepší orientaci. Jde zde o dělení na staré tisky⁷⁰ a historickou část⁷¹ knihovny a zároveň v těchto kategoriích ještě dělení dle velikosti. Knihy se tedy dělí následovně:

B tisky do roku 1800 foliového formátu

C tisky do roku 1800 menší než foliového formátu.

D tisky foliového formátu od roku 1800 do 1860

E tisky menší než foliového formátu 1800-1860

Zajímavým problémem pak jsou signatury jiné, tedy tisky převzaté nejspíše od jinud. Ty se tu nachází docela často a některé dávají dohromady zajímavé soubory knih. Jde zde například o signatury vyskytující se u tisků od Aloise Welicha, ve kterých lze nalézt i určitý systém. Jde tu hlavně o ty svazky, kde se vyskytují za sebou jdoucí signatury, psané na přední předsádce červenou hlinkou. Další neméně zajímavou věcí jsou cedulky zastrkané v jednotlivých knihách s čísly, které na sebe opět navazují a dávají představu, jak veliký soubor to musel být.⁷²

---

69 Štefka (1809-1829)

70 do roku 1800

71 po roce 1800 do 1860

72 C42, signatury už kolem 230, ještě určitě ne konečné

Vikariální knihovna

Zde jde o původní signatury, které se vyznačují cedulkami s modrou nebo zelenou barvou a na nich je pak ručně psané číslo.

V katalogovém záznamu jsou to ty části, které mají před číslem M nebo Z nebo prázdné políčko když náhodou cedulka chybí a příslušné číslo není napsané ani uvnitř. Jde tedy o původní signatury vikariální knihovny, opět je ale problém s tím, že nebyl nalezen seznam knih, kde by byly tyto signatury popsány a u nich jednotlivé tituly.

Zde jsou taktéž přítomny další signatury, ty by ale mohly být lokalizované do jednotlivých knihoven, odkud byly tyto tisky podle dokumentu o zakládání vikariálních knihoven převzaty.

73

Datace tisků

Děkanská knihovna

1577-1600	1601-1620	1621-1640	1641-1660	1661-1680	1681-1700	1701-1720	1721-1740	1741-1760	1761-1780	1781-1800	1801-1820	1821-1840	1841-1860	bez datace
3	4	3	3	4	7	7	28	28	29	56	23	58	118	26

V tabulce jsou uvedeny počty knih, které se váží k jednotlivým dvacetiletím od prvního tisku až do posledního.

Nejstarším exemplářem v Děkanské knihovně je Melantrichova Bible ⁷⁴ bohužel bez titulního listu. I přes to si zachovala svá specifika jakou je její výzdoba. Jedná se o její

---

73 Zakládání knihoven se dělo mezi lety 1818-1830 jak o tom vypovídá vzájemná korespondence mezi guberniem a církevními představiteli.

74 B2

poslední vydání z roku 1577.⁷⁵ Stejně jako nejstarší kniha, jsou i další dva tisky podobného stáří akefalické.⁷⁶

K hraničnímu roku pro historický fond (rok 1860) se pak hlásí 3 tisky. Z nich je pak zajímavá učebnice francouzštiny, už jen k neobvykle vysokému výskytu francouzských tisků ve fondu.⁷⁷ Tomu se ale budu věnovat až v rozboru jazyků.. Zajímavým úkazem je určitě srovnatelný počet tisků v jednotlivých obdobích 16 a 17 století, ke kterému jsem ale nenašla vysvětlení.

Sice se v této knihovně nenachází ani prvotisky⁷⁸, ani paleotypy⁷⁹ je ale zřejmé, že jde o poměrně cennou knihovnu se vzácnými starými tisky a tím i důležitou pro zpracování.

V souladu s očekáváními pak roste počet tisků, čím se blížíme roku 1860. Tomu odpovídá i 116 tisků, které byly vydány mezi rokem 1841 a 1860, což je několikanásobně větší číslo, než počet všech tisků ze století 17.

Poslední položkou jsou pak tisky bez data. Jde zde v naprosté většině o tisky ze signatury E, jsou to tisky, které vycházely po větších nákladech. Tím byly třeba Nebeklíče, nebo tisk Radostná cesta do Marie=cell.

Vikariátní knihovna

Tato knihovna je znatelně mladší, začíná se asi budovat ustanovením poličské vikariátní knihovny. Písemnosti k tomuto zakládání knihoven se datují roky 1815-1830. Nejvíce dochovaných tisků pak spadá do tohoto období.

Nejstarší tisk je tedy z roku 1760 a nejmladší 1856.

---

75 Voit: Knihtisk s. 110-111

76 Jde o A6 (Seneca, Opera Que Exstant Omnia, 1605) a A75 (Breviář, 1580)

77 Lze v ní najít vlastnickou poznámku ukazující na p. Malinu, jestli ten měl něco společného s vysokým počtem těchto francouzských tisků, není prokazatelné

78 Nejstarší zachované tisky do roku 1500

79 Tisky od roku 1500 do roku 1550

1761-1780	1781-1800	1801-1820	1821-1840	1841-1860
8	37	97	36	7

Jazykový rozbor

Děkanská knihovna

Co se týče jazykového rozboru signatury A, tedy původní, tak zjišťujeme zajímavou věc a to tu, že co se týče latiny a němčiny, jsou zastoupeny prakticky stejně⁸⁰ třetím nejzastoupenějším jazykem je ale francouzština s 8 tituly⁸¹, což není zrovna typický jazyk pro knihovnu církevní instituce.

Čeština je pak oproti tomu zastoupena jen jedním titulem, ovšem ne nezajímavým, protože je v ní podepsán děkan Karel Hron.

Následuje tabulka, která srovnává jazykově celou děkanskou knihovnu. Celkově také není počet francouzských tisků zanedbatelný. Jiné jazyky se tu nevyskytovaly.

Latina	Němčina	Francouzština	Čeština
83	184	15	103

Vikariátní

Němčina	Čeština	Latina
165	21	2

Dávat k této tabulce graf, mi připadalo vzhledem k její výmluvnosti zbytečné.

Vikariátní knihovna se skládá z naprosté většiny z tisků německých. Tvoří tím prakticky 90 procent knihovny. V případě, že se domníváme, že šlo o knihovnu vikariátní, putovní, je zde

---

80 Latina 18 a němčina 17

81 A 57, A 64, A 66, A 76, A 77, A 79. A 84, A 104

jednoduchý důvod. Většina vesnic, po kterých by tato knihovna putovala, byla totiž německých a tím tedy pro ně byly tisky české nadbytečné. Jediné dvě knížky v latině pak odpovídají trendu 19. století psát spíše v národních jazycích.

obsahové složení

Vzhledem k rozdílům mezi jednotlivými sekcemi knihoven, jsem se rozhodla řešit jejich složení po signaturách, protože mezi nimi jsou vcelku významné rozdíly.

Kvůli tématické rozmanitosti veškerých knihoven, jsem pak neaplikovala nějaký všeobecný systém rozdělení tisků, protože u všech těchto signatur by v něm byly rozdíly, které by znemožňovaly porovnání.

děkanská knihovna

A

Tato signatura se skládá kromě řady liturgických tisků, kázání a tisků kolem bible z už zmiňovaných 7 francouzských románů. Jde tu o romány vcelku frekventované, ale v prostředí církevní knihovny nezvyklé. Určitě bych zvažila tu možnost, že si je někdo odněkud nechával vozit, je pak ale zvláštní že nemají povětšinou žádné vlastnické poznámky.

Další zajímavý tisk v této kategorii je pak určitě ⁸² slovník 11 jazyků vydaný v Basilei. Jde zde o známý slovník Calepinův, který obsahuje překlady latiny do hebrejštiny, řečtiny, francouzštiny, italštiny, němčiny, španělštiny, polštiny, maďarštiny a angličtiny.

Další zajímavé věci jsou pak různé cestopisy, nebo třeba kázání pro horníky. Z historických publikací nalezneme historii Egypta nebo dokonce historii španělské revoluce, ve francouzštině.

B

---

82 A7 Dictionarium undecim linguarvm, iam postremo accurata emendatione, atque infinitorum locorum augmentatione

Pro signaturu B jsou typické Bible a Misály velikého formátu. Bible tu pak jsou zastoupeny v latině, němčině a češtině. Zajímavým exemplářem je pak B1, kde je zastoupená i část hebrejská. Další tisk ⁸³ by měl zase být o dávkování léků a radách k tomu dávaných.

C

Zde opět převládají Bible a další liturgické tisky, rituály, evangelia, kázání, katechetismy. Je tu například nezanedbatelný počet tisků malého formátu, pro větší množství lidí. Mezi to řadím Nebeklič, nebo Cesta do Marie-Cell. Mimo to, se tu nachází i slovníky, politické spisy a romány.⁸⁴

D

Nejzajímavější z těch pár tisků reprezentující tuto skupinu, je tu poslední z nich, ve kterém se můžeme podívat na portréty královehradeckých biskupů. Jde zde o 16 portrétů v černobílé barvě.

E

Zde už různé liturgické tisky dominují. Jedná se pak o různé příkazy pro kněze, případně diecézi, katechismy, opět Bible⁸⁵ nebo frekventované Nebekliče.

Zde jsem opět vybrala ty nejzajímavější. Mezi ně tedy řadím na první místo knížku od poličského rodáka Hynka Jakuba Hegera o stenografii.⁸⁶ Dalšími zajímavostmi jsou pak 2 díly knihy o přírodě. Nakonec pak od Palackého historie česká,⁸⁷ bohužel tedy jen jeden díl.

83 B20 Taxa seu valor omnium medicamentorum, tam simplicium, quam compositorum, chymicorum, atque galenicorum in officinis Pragensibus prostantium ordine alphabetico comprehensorum

84 C69 Die Familie Klingsporn. Ein Gemälde des Jahrhunderts vom Verfasser des Erasmus Schleicher; C70 Lettres de la marquise de M*** au comteder

85

E4 Bible
eská z roku 1804

86 E119 Bemerkenswerthes über die Stenographie oder Geschwindschrift. Ihre Entstehung, Fortbildung, Vervollkommnung, ihr Gebrauch und Nutzen [...] 1841

87 E106 Dějiny Národu českého v Čechách a v Moravě dle původních pramenů, 1854

vikariátní

Co se týče tisků vikariátní provenience, jde poznat že jde o soubor knih určený k jinému účelu nežli byla knihovna děkanská. Najdeme tu tak množství katechetik, rad pro učitele-kněze nebo učebnice.⁸⁸ Těchto je tu většina. Samozřejmě se tu najdou i Bible a kázání. Mimo to je tu pár zajímavých věcí, o kterých bych se chtěla zmínit.

První takovou je devítidílný román.⁸⁹ Ten měl být nejspíše původně ještě vícedílný, u posledního dochovaného je totiž označení dvanáctý díl. Dalšími zajímavými exempláři jsou dvě knihy o dvou katastrofách, které postihly Vídeň⁹⁰ a Prachatice.⁹¹ Druhá zmíněná totiž nápadně připomíná brožurku, kterou sepsal 1845 Eiselt pro Poličku.

Nachází se tu i jediné 4 rukopisy z roku 1797⁹² týkající se přednášek morální teologie prof. Franze Fritsche, které zapsal Josef Schmid, posluchač 4. ročníku Teologie v roce 1797.

---

88 M 12/2 Hilfsbuch der deutschen Rechtschreibung, 1820; M 37/4 Sammlung von fünf hundert fünfzig practischen Rechnungsaufgaben sammt ihren beygefügten Ausarbeitungen zum Behufe für ihrer und Hausinstructoren bey dem practischen Unterrichte in der Rechenkunst

89M 87/1-9 Der Kinderfreund Ein Wochenblatt

90 Z 50 Wien´s Tage der Gefahr und die Retter aus der Roth Eine authentische Beschreibung der unerhörten Ueberschwemmung Wien´s, 1830

91 Trostworte geschrieben an die Bewohner der Stadt Prachatic nach dem Schrecklichen Brande, welcher baselbst am 13. April 1832 binnen einer Stunde 137 Häuser verzehrte, 1832

92 Z 7/3-6

Místo vydání, tisku, vydavatelé, tiskaři

Co se týče této kategorie, rozhodla jsem se, že mít tu spoustu tabulek by bylo zbytečné a nepřehledné, proto tedy mám od každé signatury jen nejdůležitější data. Co se týče dělení na část vikariátní a děkanskou přišla mi zbytečná, protože se data až tak neliší.

Nejfrekventovanější místa vydání jsou Praha a Vídeň. Spíše se pak setkáváme s místem vydání a vydavatelem než jen místem tisku a tiskařem.

Signatura A

B+C

Praha	6	Wien	19
Paris	6	Augustae Vindelicorum	12
Augustae Vindelicorum	5	Praha	10
Wien+Prag	4	Starší město pražské	10
		Antverpy	9

D+E

Vikariátní knihovna

Praha	88	Praha	46
Wien	18	Wien	22
Freiburg im Breisgau	15	Wien und Triest	19
Mainz	11	Grätz	18
Hamburg	11	Brno	10
Hradec Králové	7	Linz	10

signety

Jen poskrovnu, v katalogu zmínka o jejich existenci a technice kterou byly vyrobeny. Nachází se u signatur A,B,C

ilustrace

V katalogu většinou jen zmínka o ilustracích. Většina ilustrací pak u signatury B u foliových starých tisků. Z tohoto hlediska je pak nejvýznamnější Melantrichova bible u ní se totiž nachází sada obrázků, přetisků z vydání z roku 1570, tyto pak první biblické obrázky v Čechách.⁹³ Dále se u některých odborných tisků nachází pomocné tabulky.

---

93 Voit, 110-111

vazba

Nejčastější vazbou, byly desky pokryté papírem. To platí hlavně u novějších signatur D+E a u signatury vikariátní. A+B+C pak zastupují desky potažené kůží, občas pergamenem.

Jako jednu z nejvzácnějších považují A83, kde jsou desky a hřbet vytvořeny z pergamenu popsaného latinským textem.

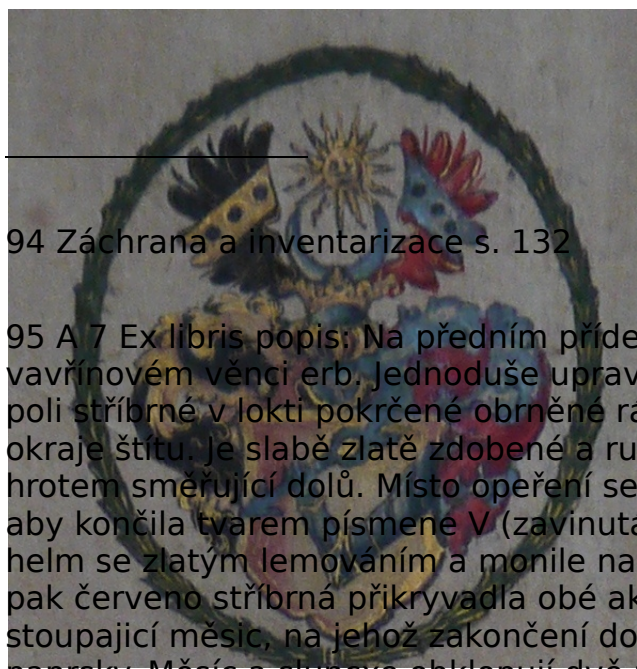
ex libris

Jde o grafická, nebo psaná vyjádření vlastnictví konkrétního svazku institucí nebo soukromou osobou.⁹⁴

Grafická

Ty se nachází v celé děkanské i vikariátní knihovně jen dvě. Ani jedno není blíže určeno. U jednoho jde o malbu, druhé je pak dřevoryt. Jde o 2 signatury A a to a A 64

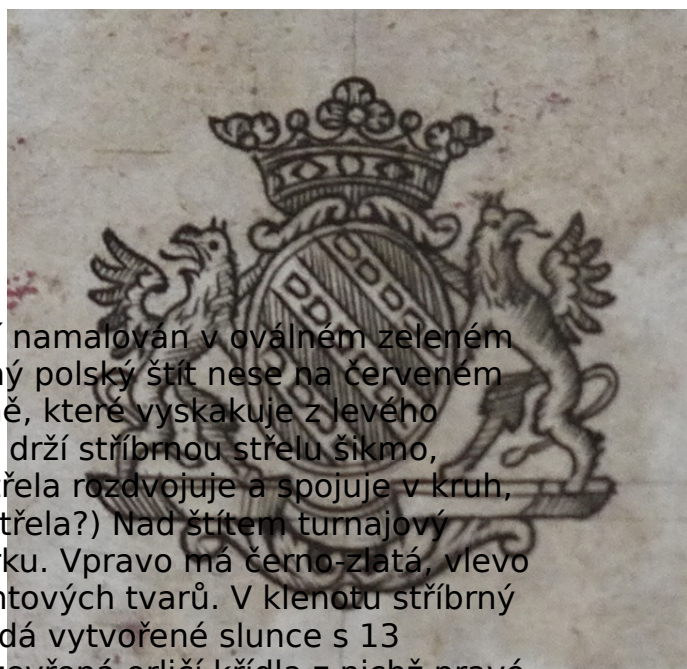
A 7⁹⁵

94 Záchrana a inventarizace s. 132

95 A 7 Ex libris popis: Na předním přidešti namalován v oválném zeleném vavřínovém věnci erb. Jednoduše upravený polský štít nese na červeném poli stříbrné v lokti pokrčené obrněné rámě, které vyskakuje z levého okraje štítu. Je slabě zlatě zdobené a ruka drží stříbrnou střelu šikmo, hrotem směřující dolů. Místo opeření se střela rozdvouje a spojuje v kruh, aby končila tvarem písmene V (zavinutá střela?) Nad štítem turnajový helm se zlatým lemováním a monile na krku. Vpravo má černo-zlatá, vlevo pak červeno stříbrná přikryvadla obé akantových tvarů. V klenotu stříbrný stoupající měsíc, na jehož zakončení dosedá vytvořené slunce s 13 paprsky. Měsíc a sluncx obklopují dvě rozevřená orličí křídla z nichž pravé je černé a nese šikmé zlaté břevno, pokryté třemi černými koulemi šikmo. Levé křídlo je červené s stříbrným kosmým břevnem pokrxytým třemi červenými koulemi umístěnými kosmo.

A 64⁹⁶

96 Na přideštní hraně, uprostřed nahoře bílý papírový štítek s dřevorytem erbu. Oválná kartuše se svisle šrafovaným polem, přes něj tři kosmá břevna, posetá drobnými obdélníčky. Na kartuši listová koruna. Kartuše posazená na podestě a přidržovaná dvěma gryfy. Štítonoši jsou ve skoku, přivráceni ke kartuši, hlavy odvráceny

Psaná

sig. A

Antl, Johan	A4
Hibler, Joannes	A69
Florian, Curatus Moldaviensis	A 78
Florianus Seyt Curati Luschicensis et Meronitzensis, 1726	A 78
Josephus Prosch capellani Libschoviensis	A 78
Carolus Hron	A 83
P. Joseph S[...] Capellanus Policzkensis 1798	A 86

vlastnické poznámky-tabulky lidi+instituce

Tato část je jedna z nejdůležitějších, pro pochopení toho komu kdy jaká knížka patřila a zda lze nalézt v celku nějaké drobnější fondy. Následovat bude tedy tabulka s jednotlivými vlastníky a institucemi, spolu se signaturami, kde se daná poznámka nachází, v případě datování i datována.

Sig. A

Kapucíni, Roudnice nad Labem	A 6
P.A.A.M.	A 24
Jakub Stránský	A 69
Funk m.p. Leutnant	A74
Gottlieb Christ Buchdrucker	A74
Casper Melcher Balthaser Melesch	A74
Yohan Joreg	A 102

Děkanská knihovna

Academia Christiana Pragensis	B2
----------------------------------	----

Alois Welich	C3/1/2/3/4/5; C31/1/2/3/4; C42/1/2/3/4; /1/2/3/4/5/6/7/8/9/10/11; C52; C61/1/2/3/; C67; E103/1; E121;
Bartl, Norberto Augustino	C55
Bartoczek	E70
Bednářová Jos.	E57/3
Bis, G.	E6/1/2
Böhm, Jeremias	C66
Bojanoviensis parochiae	C34
Boroviensis parochiae	B10
Buschek	C 20
CalSchazl, Jos.	E103/1/
Czastolowitz, Franciscus Sebastiani de	C35
Czerny, Michael Franciscus Antonij	C67
Červenka Václav	C 49
Děkaný úřad v kr, věnné město Polička	B5, E99/1/2/3/4/5
Dobicer, P . Jos.	B 19
Doležal, Václav	C50/1
Doležalová, Josefa	C51
Drobný, František	C22; E15; E20; E144;
Dvořák, Václav	E82
Ende, Jos.	C44
Hauptschulbibliothek	C53
Hofmann	B4
Horžeyssi, G. A.	C56
Hron, Carolus	B3, B5
Joannes Regina	C4
Joannis Christophorius	C6
Joannis Martini Antoni	C 1
Joannis Pelinek	B 14
Jos. Philip	B11
Klein, J.	C35
Knap, F.	E45
Kolářová Marie	E57/3
Lenz, Ant.	C5; C63/1; E102/2; E137/1/2/3/4
Letošník, Jan Al.	E7
Lorentz, Rudolph Josephus	B5
Malina, Bedřich	E117
Malkowa	C 17
Malý, Jaroslav	E82; E95/1
Martinů, Jan	E22
Michael W. FlorVipera	C37
Monsieur Strobel	B20

Mussil, Franz	C39
Mysatz, K.	C65
Nepauer, Carol Leopold	C41
Neplecha, Josephus	C72
Netopil, Joann	C50/1
P. Modesti Freisleben Can[onici] Sionei.	C40
Petscheny, Carolus	B3
Poczatentis, Joannis de Gregorio Boemi	C35
Procházka, Ant	C2
Ronicensis parochiae	B5
Schazl, Joseph	E45
Schembera, Franciscus	C50/1
Schrutek, Joseph	E67
Schwaruk, Josephus,	C9/2/3
Schwingenschlig, Joannis	C26/2/3
Smejkal, Joseph , Chotoviny	C8
Sobola Strzinitz, Bartolomej	C7
Sommer , Antonii Sigismundi	C25; C56
Stefek, Frantisek	E5
Stoltz, Joseph Franciscus	C66
Turnovski, Ant	B 12
Wannaus, Jan	C47
Weining, J.	C30
Worel, Joseph	E78/1/2/3; E83
Wyster, Antonin	B 16
Zazeny, Lukas	C48
Zuzhmein, Anna Maria	B 19

Vikariální knihovna

Antonii Antes	Z9/3/4/5
Besnau	M2/5
Borowa	M34/1
Kaupr,	Z12/1
Kohler, Dominik	M6/1; Z22/2; M23/1; Z23/3/4; M70/2; M78; M79; M80;
Lehanbrunnat	Z 41
Mach, Ignatz	M23/2;
Mathias Krziž	Z3/1; M77
Philip, Jos.	36/1

Raym, Antonius	M 56; M69
Strobl, Josephi	M13; M14; M16/3
Turek	M2/1; M6/2; M22/1

čtenářské poznámky

V knihách se nachází i velké množství čtenářských poznámek. Nachází se tu tedy poznámky, které se týkají mše, v liturgických textech, další typ jsou pak různé početní poznámky, ceny knížek, v obou signaturách pak poněkud stejného typu.

Dochování knihovny

Knihovny jsou obě ve slušném stavu, jen malá část je akefalická.

Seznam pramenů a literatury

Literatura

BORSKÝ, David-JUNEK, David-MUCHOVÁ, Martina. Kostel sv. Jakuba. Polička 2005

HÁJEK, Antonín. Královské věnné město Polička do roku 1838. Polička 1890

JUNEK, David. Polička Gotické opevnění města. Polička 2010

JUNEK, David-KONEČNÝ, Stanislav. Dějiny města Poličky. Polička 2015

JUNKOVÁ, Blažena. Bibliografie města Poličky ve fondech knihovny městského muzea a galerie Polička. Polička 2001

KONEČNÝ, Stanislav-POPELKA, Iša. Královské věnné město Polička před, během a po požáru 10. července 1845. Polička 2004

MARTÍNEK, Radek-OPPELTOVÁ, Jana. Záchrana a inventarizace drobných církevních fondů. Olomouc 2008

RŮŽIČKA, Jindřich. Román a skutečnost o Drašaroví a poličských buditelích Polička 1966

- RŮŽIČKA, Jindřich – KONEČNÝ, Stanislav. Polička, Věnné město českých královen. Litomyšl 2010
- MICHL, Josef Václav Justin. Polička, královské věnné město v Čechách. Praha 1848
- ŠTEFKA, Jan Václav. Královské věnné město Polička v přítomnosti a minulosti. Polička 1893
- VANÍČEK, František. Městské zápisy poličské. Polička 1940
- VOIT, Petr. Encyklopedie knihy. Starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století. Praha 2006

Prameny

- SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, DÚ Polička, Pamětní kniha -1836-1853
- SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, DÚ Polička, Pamětní kniha 1760-1845
- SOkA Svitavy se sídlem v Litomyšli, DÚ Polička, kt. 12

Závěr

Účelem této práce, bylo sepsat dějiny a katalog fondu vikariátní a děkanské knihovny v Poličce. Snažila jsem se sepsat stručnou historii Poličky, spolu s tím i děkanství a kostela sv. Jakuba. Dále jsem se snažila v rámci možností zjistit vývoj knihoven, spolu s tím pak zároveň rozbor dnešního stavu z nejrůznějších hledisek.

V průběhu práce vyšlo najevo, že je to práce mnohem rozsáhlejší než by se dalo zpracovat jednou bakalářskou prací. Jedná se o různé inventáře, které by si zasloužily zpracovat více do hloubky, spolu s jednotlivými děkanskými knihami, nemluvě o různých spisových materiálech, které jsou, co se týče těchto ohledů, nezpracované. Další možností co využít,

jsou různé zachovalé soubory knih, které se nachází v tomto fondu. Stejně tak, by si zasloužila větší pozornost vikariátní knihovna i z hlediska jejího vývoje. Spolu s tím se k Poličce vážou další knihovní fondy, kterým bych se chtěla věnovat, tím by byl fond literátského kůru v Poličce, který je také velmi důležitý.

K práci přikládám i edici seznamu knih z roku 1831, to ale podle mě není jediný seznam, který by si tuto ediční práci zasloužil.

Proto doufám, že se mi povede se tomuto tématu dále věnovat v nějakých budoucích pracích.

Resume

Main idea of this theses is to catalog and process dechant and vicariant library in Policzka. To do so, I used computer program Access and I will add the results to my theses.

In this theses I also wrote about history of Policzka, the church administration in history and the history of the library.

With time, I found out that the amount of materials is too large to be used as just bachelor theses, so I hope that in the future I will be able to do further researching in this particular area.

